СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 130. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 6 червня 1932. — VOL. XL. No. 130. — Jersey City, N. J., Monday, June 6, 1932. — THREE CENTS.

ЗЕМЛЕТРУС У МЕКСИКУ

МЕКСИКО СІТИ. — Місто Коліма навістив землетрус, котрий тревав яких 10 мінут. Доносять також і з інших міст стейту Коліма про великі шкоди як наслідки землетрусу. Наразі відомо, що згинули підчас катастрофи 30 людей.

ВІДІХАЛИ ГОСТІ З КАНАДИ.

НЮ ЙОРК. — На Конґрес Союза Українок прибула була численна делеґація з Канади, яка задержалася в Ню Йорку, щоб оглянути місто та приглянутися життю української громади. Канадійські гості оставались цілий тиждень. Між іншим оглянули вони будинок У. Н. Союза в Джерзи Сіти та відвідали редакцію „Свободи", де зацікавилися розвоєм У. Н. Союза та висказували свою радість, що американські Українці мають таку гарну установу. Канадійські гості прибули до У. Н. Союза в товаристві пані Павлини Авраменкової. Між ними були: пані Савеля Стечишин, голова Союза Українок в Канаді, пані Анна Йонкер, від Товариства Канадійсько-Українського Жіноцтва, а далі відомі канадійські народні діячки, як пані Євдокія Янда, касієрка Союза Українок, учителька Тетяна Кройтор, пані Апольонія Геник з Народнього Дому у Вінніпеґу і пані Анастасія Найлс та панна Стефанія Держко від Тов. Канадійсько-Українське Жіноцтво. З ними був ще п. Василь Овсяник, укінчений студент університету з Саскатуну й знавець штуки і критик, Іван Пирч, котрий тепер працює в американських ґазетах.

Канадійські гості відіхали до Канади автомобілями. Поворот буде тревати яких два до три тижні. По дорозі будуть відвідувати ріжні українські колонії в Канаді та відбувати жіночі віча й давати відчити для жінок.

НЕ БАЛАКАЙТЕ, А РОБІТЬ ЩОСЬ, КАЖЕ РУЗВЕЛТ.

НЮ ЙОРК. — Ґовернор Рузвелт, звертаючись до леґіслятурної комісії в справі мейора Вокера, заявив, що вже час скінчити з балаканиною, а братися до якоїсь роботи, якщо комісія має якісь поважні заміти.

ПОЛЯК ПУСТИВСЯ ЧЕРЕЗ ОКЕАН СЕРЕД НЕПОГОДИ.

НЮ ЙОРК. — Станислав Гавзнер, польський летун, котрий пустився літаком через Атлянтійський океан до Варшави, вибрався з Ню Йорку в дорогу, не вважаючи на остороги метеорольоґічного бюра, що на океані мрачно та що пора до лету невідповідна.

ТАКОМУ БІДА НІЧОГО НЕ ВДІЄ.

НЮ ЙОРК. — Не так давно тому ґовернор Рузвелт усунув з уряду шерифа Томаса Фарлія за надужиття. А тепер покликано його на „царя" промислу, що займається чищенням і фарбуванням одягів, оферуючи йому річну платню в сумі $50,000. Промисл цей є так здеморалізований ракетірами, що Фарлієви дано диктаторську владу, щоби завів якийсь порядок.

НОВИЙ „ПУЛ" БАНКИРІВ.

НЮ ЙОРК. — Засновано корпорацію з основним капіталом $100,000,000. До цеї корпорації належать 20 найбільших банків. Корпорація має на ціли закуповувати цінні папери на інвестиції й у той спосіб здержати дальший спад вартости тих паперів на біржі.

ПРОТИ ДЕСПОТІЇ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Ернст Гамер з Найвищого Суду видав оречення, в якім прихилився до домагань позовників, себто 620 членів відділу 125 „Інтернешенел Юніон оф Оперейтінґ Інджініріс", котрі запізвали Джана Посела, ґенерального президента й урядників відділу о надужиття в орудуванню фондами юнії. Суддя признав, що урядники поводилися по деспотичному, та що вживали юнійних фондів на свою користь.

ВИБОРИ СПИНЮЮТЬ ПОПРАВУ ВІДНОСИН.

ВАШИНГТОН. — Ті, що визнаються на американській політиці, кажуть, що Европа мусить виждати зі своїми уздоровлюючими проектами аж до покінчення виборів в Америці. Бо тільки тоді адміністрація буде мати вже більше розвязані руки і відважиться на якийсь рішучіший крок щодо тарифи, военних довгів, репарацій і справи відношень до совітів.

БЕЗРОБІТНІ ПОКИДАЮТЬ НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — Як перше напливали до Йорку безробітні зі всіх сторін Америки, так тепер його покидають, бо нема як тут жити.

ШИКАГО РАХУЄ НА ЗАРОБОК З КОНВЕНЦІЙ.

ШИКАҐО. — Шикаґовці рахують, що кождий день обидвох конвенцій принесе містови яких $500,000, які то гроші витратять делеґати чи аранжери конвенцій. А журяться тільки тим, щоби конвенції скоро не покінчилися, та згадують, що одна демократична конвенція тревала аж 13 днів.

МОЖЛИВІ НОВІ ВИБОРИ В ІРЛЯНДІЇ.

Ірляндський парлямент ще й дасі не ухвалив законопроекту уряду про скасування присяги уряду на вірність англійському королеви. Здається, що ріжниця поглядів сенату та парляменту приведе до нових виборів, які можуть відбутися в осени.

СУБЄКТ „КУЛКА РОЛЬНИЧОГО" КРАДЕ.

В селі Печихвостах, повіт Жовква, є філія „Кулка Рольнічого". Одної ночі закралися туди злодії й забрали багато всяких цінних товарів. Тепер поліція викрила, що злодієм є субєкт філії Станіслав Крецціпрох, який доконав вломy до склепу. Його арештували й передали до суду в Куликові.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

В селі Бурці, недалеко стації Поріче (пов. Руки), вибухла велика пожежа, що знищила понад 30 господарств, а між ними й школу. Причина пожежі — необережне палення в печі, наслідком чого почала горіти стріха, а нагальний вітер перекинув огонь на сусідні будинки.

СОН, ЩО ЗДІЙСНИВСЯ.

В Атенах, у Греції, приснився 7-літньому хлопчині, що він мандрує по острові Евбея і біля такого то місця натрапив на сліди катакомб. Родичі дитини оповіли цей сон відповідним чинникам. Ці взяли з собою хлопчину й вибрались у мандрівку в напрямі, як снилось хлопцеви. І справді натрапили на катакомби, які снилися хлопцеви. Цією подією зацікавилися круги археольоґів і окультистів.

НАРІКАЮТЬ НА ДАРУНОК.

600,000 кґ. кави вислав бразилійський уряд для австрійських безробітних. Крок цей викликав великі негодування серед австрійських купецьких кругів.

ЛИЛИКИ ДБАЮТЬ ПРО СВОЇХ ПОТОМКІВ.

Німецький дослідник Фр. Бельц повідомляє про одну характеристичну обсервацію. А саме до його помешкання люди принесли одного пополудня в серпні минулого року двоє цілком молоденьких живих лиликів. Бельц положив їх до скринки, що знаходилася на столі по середині кімнати. Над вечір запримітив він, що попід замкнені вікна літають знадвору два старі лилики. Тому відчинив вікно, положив скринку з молоденькими лиликами на вікні, а сам сховався так, що міг усе добре обсервувати. За хвилю один зі старих лиликів прилетів над скринку. Тоді одно з молодих завісилося на грудях старого лилика, що зірвався тоді моментально і полетів з молодим геть. За хвилю до скринки влетів другий старий лилик і в ідентичний спосіб забрав друге молоде.

Найхарактеристичніша у тому ця обставина, що старі лилики цілком не бачили транспорту молоденьких лиликів до хати дослідника; дальше, що між схопленням молоденьких лиликів до їх відбору старими минуло 6 до 7 годин та що хата дослідника була віддалена від місця схоплення 80 метрів.

ПОСТЕРУНКОВИЙ СТРІЛЯЄ ДО БЕЗБОРОННИХ ЖІНОК.

В пятницю, 8. квітня ц. р. в селі Парище коло Надвірної зайшла дуже сумна й траґічна подія, якої виновником є постерунковий державної поліції, Щепан Яґодзінський. Справа малася ось як:

Михайло Гличак з Велесниці, підозріваючи Василя Батира з Парищ у крадежі дуба зі свого ліса, удався враз з начальником громади Парища, Іваном Андрусяком, і присяжним Іваном Сукновським та постерунковим Щепаном Яґодзінським на господарство Батира забрати заквестіоноване перед кількома днями дерево. На господарстві застали лише жінку Василя Батира та тещу, Катерину Рудак. Жінки не хотіли видати дуба, подаючи, що він походить з їх лазу, та сіли собі на дерево, а біля них присівся начальник громади Андрусяк. По хвилі постерунковий Яґодзінський візвав начальника громади Андрусяка відступити від жінок, та, зміривши до сидячих жінок кріс, вистрілив і поцілив Катерину Рудак у груди, внаслідок чого Катерина Рудак у короткім часі померла.

Цей учинок постерункового Яґодзінського викликав у Парищу і в околиці неґодування. Постерунковий Яґодзінський за свої знущання над людьми ставав уже перед судом, але всетаки дальше остається в службі, й то на тім самім постерунку, а й тепер знаходиться на вільній стопі.

ЖІНКА З ДІТЬМИ ВБИЛА СВОГО ЧОЛОВІКА.

У Франції в місті Терем жила собі одна родина, Франкі — чоловік, жінка й двоє дітей. Чоловік так суворо й по нелюдськи поводився зі своєю жінкою, що вона застрілила його рушницею. Нічю при помочі дітей винесла трупа на старий цвинтар і кинула до старої трупарні. Самаж зголосила на поліцію, що чоловік покинув її з дітьми й подався Бог зна куди. Справа пішла в забуття. Аж хтось викрив трупа в трупарні й у ньому пізнали старого Франкі. Матір і двоє дітей арештували.

ПАЛКА РОЗМОВА.

Підприємець будови радіоапаратів у Познаню, Станислав Кравчик, підчас розмови з акціонарем фабрики солодової кави, Станиславом Станішевським, стрілив до нього й важко поранив. Потім Кравчик побіг до дому і застрілив свою жінку й дитину, а там намагався на себе наложити руку.

ВАРШАВСЬКА МОДА САМОГУБСТВА.

У Варшаві власник камяниці постановив викинути з мешкання годинникаря Давида Боруха. Борух у розпуці пішов на четвертий поверх і кинувся надолину. По дорозі зачіпив головою об мур і розбив череп. Його перевезли до шпиталю, де він умер. Полишив жінку й 5 дітей. — Камяничний дозорець Владислав Ліпінський серед ночі посварився зі своєю 22-літньою жінкою Марією. Ця розлючена вибігла на двір. По хвилині почулося, як щось гепнуло. Виявилося, що Марія вибігла на 2-гий поверх і відтіль вискочила крізь вікно. В безнадійному стані її відвезли до лічниці.

КРОВАВИЙ НАПАД НА ПОЇЗД.

Біля стації Жихлін (варшавське воєвідство) банда залізничих злодіїв доконала зухвалого нападу на товаровий поїзд. Грабіжники вдерлися до поїзду, отворили вагони і почали викидати скринки з товарами. Залізнича служба заалярмувала поліцію, яка ескортувала поїзд. Поліція віддала кілька стрілів у сторону втікаючих бандитів і ранила важко двох бандитів. Один з них помер у шпиталі.

ПОЛІТИЧНІ ВБИВСТВА.

В німецькій поміркованій пресі викликало велике обурення вбивство старого военного ветерана Авфшнайдера за те, що станув в обороні Ґінденбурґа. Знайшли його змасакровоного в лісі біля пфальцського місточка Рамзена. Вбивником показався молодий ґітлерівець. Коли його арештували і відвели на поліцію, він кричав: „Гайль Ґітлер!" Про подібні політичні вбивства повідомляють з Обергавзен і Ляндав.

ДВА ПРИСУДИ СМЕРТИ.

Рівенський окружний суд розглянув справу шістьох селян, обвинувачених в тому, що напали на Владислава Вольфа, керовника школи в Березному, й убили його, вирабши більшу суму грошей, призначених на виплату учителям. Розправа скінчилася засудженням Францішка Ґібали й Івана Корчака на кару смерти через повішення, а інших на 1 до 15 літ тяжкої вязниці. Оборона зголосила відклик від цього присуду.

„ШКОЛЬНА МАЦЄЖ".

Польська „Школьна Мацєж" на Волині має 2 торговельні школи в Луцьку і Рівному (350 учнів), ремісничі школи у Володимирі, Сарнах, Острозі, Луцьку, Порицьку й Здолбунові (разом 900 осіб молоді), 13 початкових шкіл (значна більшість уже удержавлена). Бібліотек має 255, читалень 155. Бібліотеки мають разом 50,585 томів книжок. А українських приватних шкіл крім 3 ґімназій зовсім нема. Одночасно „Просвіти" замикають.

9-ЛІТНІЙ САМОГУБНИК.

Варшава славна своїми кандидатами на самоґубців. Останніми часами шириться самогубство й серед дітей. Оце в одних батьків 9-літній хлопчина, наміряючи скінчити з „цим марним життям", підрізав собі бритвою горло. На щастя, лікарі його вратували. Слідство виявило, що він наложив на себе руку зі страху перед матірю, яка сказала, що буде його карати за зле поведення у школі.

ЗБОЖЕВОЛІЛА, БО ПРОДАЛА ЛЬОС, ЩО ВИГРАВ.

Жила в Парижі стара панна Кароліна Летур. На своїй посаді вчительки була солідна, супокійна. Такою була й у щоденному життю. Одного разу купила собі лотерійний льос. І неждано прийшов день, що число її льосу виграло 50 тисяч франків. Прибігла в хату й шукаючи „льосу", пригадала собі, що в скруті продала його своїй приятельці. Пішла до приятельки, почала прохати, щоби поділилася з нею виграною. Приятелька відмовила. В розпуці Летур збожеволіла.

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА ГОЛОДУЄ

ЛОНДОН (Англія). — Ґазета „Манчестер Ґардієн" доручила свому спеціяльному кореспондентови в Москві розглянути харчову справу в Росію й повідомити про це ґазету. Кореспондент повідомляє, що після докладного перестудіювання харчової справи у великих і малих містах та на провінції Радянщини, він може ствердити, що останніми місяцями харчова справа в Росії все погіршується.

Лише завдяки напруженню всіх сил радянських державних апаратів большевикам щастить сяк-так забезпечувати харчами робітництво в Ленінґраді, Москві і в інших великих містах та індустріяльних центрах. Для робітництва тепер харчова пайка також значно зменшена. Селянське населення терпить величезну нужду й знаходиться тепер у далеко гіршому стані, ніж то було підчас горожанської війни. В селах тепер справа стоїть не багато ліпше, як вона була підчас страшного голоду в Росії, а особливо на Україні в 1921—1922 роках.

Кореспондент спеціяльно спиняється на висвітленню харчової справи на Україні й на підставі зібраних фактів говорить, що населення там переживає дуже тяжку харчову скруту. Доходить до того, що знайомі й кревні тих, які жиють на Україні, посилають з Москви, Ленінґраду й інших великих міст Московщини харчові посилки своїм кревним та знайомим на Україні, щоб ратувати їх від голодової смерти. За причину такого катастрофального стану харчової справи на Україні кореспондент подає те, що колективізація селянських господарств дуже підорвала хліборобство України, а безоглядний вивіз збіжа та інших харчових продуктів з України за кордон та в Московщину остаточно вичерпав усі харчові ресурси України. Особливо бідує тепер українське селянство.

ҐІНДЕНБУРҐ ДИКТАТОРСТВУЄ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Президент Ґінденбурґ уже підписав декрет про неґайне розвязання парляменту й призначення нових виборів. Вибори відбудуться мабуть у липні б. р. Усуваючи уряд Брінінґа й призначуючи канцлером крайнього реакціонера фон Папена, а тепер розвязуючи парлямент власним декретом, президент Ґінденбурґ усетаки тримається в межах конституції німецької републики.

Конституція ця дає йому більше прав, ніж мав кайзер. Президент має право проти волі уряду розвязати парлямент, призначивши передтим новий уряд, якого канцлер скріплює своїм підписом декрет про розвязання парляменту. Уряд фон Папена не міг би здобути ніякої підтримки в парляменті, бо він не репрезентує ніякої з тих партій, що в парляменті мають якесь значіння.

ВШАНУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — З нагоди того, що український університет у Празі нагородив велику українську письменницю Ольгу Кобилянську почесним доктором за її 45-літню літературну діяльність, українське громадянство в Чернівцях урядило великий концерт на пошанування ювилятки.

Концертову програму виконували найліпші хорові та артистичні сили Буковини, а величезна саля музичного товариства була переповнена тими, що прийшли вшанувати велику письменницю.

ХОЧЕ ЗРОМУНІЗУВАТИ УКРАЇНСЬКУ БУКОВИНУ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Відомий україножер професор Лоґін знову виступив з великою статтею в ґазеті „Універсул". Він закликає уряд неґайно видалити з північної Буковини всіх Українців учителів, бо вони вчать дітей, що то земля українська. Лоґін каже, що за кілька років Україна дійсно почне домагатися повернення собі північної Буковини, бо то українська земля.

Професор Лоґін закликає уряд розпочати більші репресії проти Українців на Буковині, щоб спаралїжувати їх „підготовчу працю до відірвання Буковини від Румунії", а разом з тим радить урядови якнайскорше зрумунізувати північну Буковину.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ЛИШАТЬСЯ В МАНДЖУРІЇ НАДОВШЕ.

ТОКІО (Японія). — Премієр-міністер Саїто заявив перед парляментом, як міністер справ закордонних, що японські війська повинні лишитися в Манджурії довший час, щоб привернути там спокій і порядок. Уряд Манджурії ще заслабий, щоб власними силами вгамувати повстання проти нього та щоб справитися з бандитами.

Інтересом Японії є, щоб у Манджурії був спокій і лад, який вона має підтримувати там за всяку ціну.

ЕРІО СФОРМУВАВ УРЯД.

ПАРИЖ (Франція). — Едвард Еріо легко й скоро сформував новий уряд Франції на доручення президента републики, після уступлення Тарде. Новий уряд не має чисто соціялістичного характеру, бо в нього включені також несоціялісти ліберали. Кілька міністрів нового уряду є першорядними політиками Франції, а між ними такі державні мужі, як Пенлеве, Бонкур і інші.

Значна більшість парляменту вже приобіцяла свою підтримку новому урядови.

"SVOBODA" (LIBERTY)
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖУРБА ЗА МОЛОДЬ

Потреба, яку відчув митрополит Шептицький, відозватися на склоні свого життя до української молоді зі своїми увагами, вказує безумовно на те, що й молодь наша переживає певну крізу. Це стверджує митрополит і оправдує це тим, що не тільки українська молодь, але й цілий світ переживає велику духову крізу.

З добрих прикмет молоді митрополит підносить у першу чергу горячу любов нашої молоді до своєї „Батьківщини-України". Це мабуть перший раз на протязі яких 600 останніх літ вийшли зі святоюрської гори отакі слова, що говорять про „Батьківщину-Україну" і згадують за українську державність як ту „ясну велику Надію, що нам через кілька місяців просвічувала, як рання зоря". І отсе перший раз згадано з того місця про жертви молоді для України, які сягають „аж до пожертви, а нераз до цілковитої жертви зі себе, зі свого добра, зі своєї будуччини і зі щастя власного".

Вже з того боку письмо митрополита до української молоді буде історичним, бож треба памятати, що воно видане на українській землі й в українськім Львові, але під польським пануванням і під польським терором. І видане з того місця, яке звикло голосити „горячу" любов до польської „Ржечи Посполитої", чи пізніше до цісарів:

Вже та велика зміна застановить нашу молодь поставитись уважно до того голосу, котрий хоче використати горячі пориви і посвяту молоді на працю, яка була би тісно звязана з тим, що було, є й що прийде. Бо це слушне, що визволення народу і добуття своєї держави не є ніколи ділом розуму і посвяти одного покоління, а тільки послідовним, упертим змаганням цілих поколінь. Бо коли теперішня молодь зірвала би зі „старшими", а наступна молодь зірвалаб з тими, що тепер „молоді", то які можуть бути вигляди на краще майбутнє нашого народу?

Митрополит підносить далі, що наша молодь у своїм патріотичнім запалі заскоро й неприготовано рветься до політики. Тому вона дуже часто судить поверховно й тому, навіть у своїм ідеалізмі, може бути легко зведена на манівці. І не добре, коли молодь по її якімсь учинку, повнім самопосвяти, розчарується, не діставши від нації моральної, а навіть матеріяльної відплати. Бо в громадській службі треба довгими літами двигати „злобу людей і ненависть ворогів і брак довіря своїх і недостачу помочі від найближчих" — не чекаючи лаврів ані винагороди.

ЧЕСЬКІ ВЧЕНІ ПРО УКРАЇНСЬКУ ГОСПОДАРСЬКУ АКАДЕМІЮ В ПОДЄБРАДАХ

Техніка є фактичним диктатором сучасного господарського, а таким чином і громадського життя. Модерний технік та інжинір силою обставин починають бути головними будівничими національного добробуту та поступу. Ось через що технічна освіта є тепер неминучим складником культурних змагань кожного народа взагалі, а поневоленого передовсім. Техніка бо — це один із наймодерніших засобів національного визволення, наскільки самостійність народу в першу чергу базується на економічнім фундаменті.

В звязку з цим набуває першорядного значіння справа **технічного** шкільництва. Особливо для народів поневолених, що під цим оглядом перебувають здебільшого на ласці чи скорше на неласці своїх державних панів. Десятками років перед війною будували нації-кріпаки, як напр. Фіни або Чехи, своє високе технічне шкільництво. Українцям на еміґрації в ЧСР пощастило зорґанізувати свою **першу вільну політехніку — Українську Господарську Академію** в Подєбрадах. Колись історик оцінить належно це культурне надбання українського національного життя. Покищо навіть український загал не відчуває як слід **національного** значіння цього надбання, помилково трактуючи його як прояв виключно **еміґрантського** життя.

Було природним, що „Товариство Прихильників Української Господарської Академії" захотіло ознайомитися з поглядом чеських професорів високих шкіл, котрі вчили в УГА, на подєбрадську політехніку. З цією метою воно влаштувало спеціяльну анкету серед чеської професури УГА, прохаючи членів її відповісти на такі три запитання:

1. Яка Ваша думка про науковий рівень УГА в Подєбрадах?

2. Яка була успішність слухачів УГА з предметів, які Ви викладали в цій школі?

3. Чи можна УГА вважати за установу рівноправну з високими школами анальоґічного типу в ЧСР та в інших країнах?

Наші чеські колеґи живо зареаґували на цю анкету. Відповіді їх цікаві змістом та цінні як обективний матеріял до характеристики нашої школи. Серед цих голосів чужинців нема ані одного неґативного. В їх відповідях нема жадного сумніву в тому, що УГА — це політехніка та висока технічна школа европейського типу.

Проф д-р **Ю. Стокляса** — наукова сила світового формату, один із фундаментів модерної **біохемії**, а особливо каменяр молодої науки — **радіольоґії** та орґанізатор високого аґрономічного навчання в Чехії, відповів на нашу анкету таким листом:

„Українська Господарська Академія в Подєбрадах, як я особисто мав нагоду ознайомитися з нею, відповідає вимогам модерного наукового навчання та стоїть нарівні інших аґрономічних високих шкіл. Слухачі, наскільки я мав змогу переконатися на предметах, які викладав, а саме — біохемії — виявляли завжди надзвичайне зацікавлення та одночасно й ознайомлення з цією дуже важною дисципліною. Від серця бажаю Вам, щоб Ваша Українська Господарська Академія й надалі цвила та зростала для добра всього хліборобського поступу".

Проф. **Кратохвіль,** Подєбрадчанин, громадський діяч з крамаржівського табору, щирий приятель українського народу та УГА, який ввесь час викладав чеську мову в нашій школі, каже:

„Про високий рівень УГА в Подєбрадах чеський загал і особливо наукові кола мали безсумнівні докази на виставках колекцій та праці, як професури, так і слухачів. Ці колекції звертали загальну увагу наукових фахівців і були оцінені... Я сам, як член професорської колеґії, був в ближчому звязку з цією школою і мав отже нагоду докладно стежити за змаганнями та працею цієї установи. Моє переконаня таке, що це інституція високої наукової праці"...

Проф. празької чеської політехніки, інж. **А. Нехлеба,** один із найкращих чеських лісоводів, що викладав спеціяльні дисципліни на лісовому відділі Аґрономічно-Лісового Факультету УГА, пише:

„Моїми слухачами я на протязі цілих цих чотирох років був під кожним оглядом задоволений. Була це здебільшого академічна молодь тяжкою долею еміґранта вишколена та здисциплінована, яка свої завдання дуже сумлінно розуміла й також виконувала. Фреквенція моїх викладів та увага до них завжди була зразковою. Також підготування до звичайних іспитів з мого предмету, помимо великих мовних перепон, здебільшого була так сумлінна й з таким успішним вислідом, що я майже побоювався бути запідозреним у великій мягкости та доброзичливости як при іспитах, так і при кваліфікації, наскільки я переважно ставив найліпші ноти.

„Я кінчаю — пише він — висловом щирого жалю, що членам і абсольвентам УГА не пощастило досі виявити свої здібности та добру волю у своїй рідній батьківщині; одночасно я долучаю щире бажання, щоб для них та для УГА, якої долею вони живо зацікавлені, майбутність була більш ласкавою та сприятливою, ніж досі".

Проф. д-р **Баєр,** що одночасно професорує як в аґрономічній високій школі в Брні, так і у високій торговельній школі в Празі, у своїй відповіді стверджує бажання з боку орґанізаторів та професури УГА поставити цю школу на науковий рівень анальоґічних середно-европейських політехнік та стверджує, що під цим оглядом „в несприятливих обставинах і тяжких початках, зокрема, наскільки розходиться про влаштування лябораторій та можливости практичного вишколення, було зроблено все, що в даній ситуації можна було зробитя".

В такому самому дусі відповідає на нашу анкету проф. **Р. Кукач,** визначний чеський фаховець у ділянці будівельної інжинірії, що викладав в УГА деякі спеціяльні предмети. Також іспити слухачів він переводив по програмі високих технічних шкіл. При чому „слухачі УГА виявили пересічний успіх дуже добрий, так, що висліди студій були зовсім задовольняючі". Звідси його висновок щодо характеру нашої школи. Проф. Р. Кукач з цього приводу пише: „Я вважав УГА під цим оглядом за установу рівноцінну з високими школами анальоґічного типу".

Таксамо оцінює УГА й чеський математик проф. д-р **К. Дусл,** що викладав тут рахунок інтеґральний. Він стверджує високий науковий рівень цієї школи; велику пильність і здатність та успішність її слухачів, тому гадає, що „УГА можна вважати за установу рівноцінну з іншими анальоґічними установами в ЧСР".

Також проф. д-р **Ґ. Ф. Єждік,** визначний чеський гідротехнік, на всі три запитання нашої анкети дає дуже прихильні відповіді, особливо підкреслюючи несприятливі еміґраційні умовини, в яких будувалася УГА: „В УГА — пише він — протягом пари років в найгіршій післявоєнній добі було виконано силу праці, яка відповідає вимогам високої школи".

При кінці дозволю собі зацитувати листа проф. д-ра інж. **И. В. Граського,** славного чеського гідротехніка та бальнеольоґа, орґанізатора і керовника подєбрадських купелів, а заразом визначного політичного і громадського діяча. Він був одним із стовпів гідротехнічного факультету та взагалі ввесь час дуже близько стояв до справ нашої Академії. Через це його голос слід уважати особливо авторитетним. Ось чому я наводжу його листа тут у цілости:

„За науковим рівнем УГА — пише проф. Граський — я стежив увесь час її існування, маючи до цього, як її професор, найкращу можливість. Отже я проголошую, що її рівень був на щаблі досконалости і вповні відповідає найсуворішим вимогам.

„Я викладав на гідротехнічнім факультеті цілий відділ водяного господарства й те, як щодо розміру, так і щодо теорії та практики, а також і вимог конструктивного виконання зовсім таксамо, як на чеській політехніці в Празі та був цілком задоволений успіхами студентів.

„УГА в Подєбрадах я все вважав за установу рівноцінну з високими школами анальоґічного типу в ЧСР та по інших країнах, і це є моїм непохитним переконанням".

ЛІКАР І ЗДОРОВЛЯ.

Йшов лікар у село — селу на безголовя,
А із села біжить, злякавшися, здоровля:
„Куди, здоровлячко?" — пита він. — „Як ся можеш?"
„Та цур тобі!... я йду, куди ти не заходиш!"

Гулак-Артимовський.

Іван Вазов.

АХ, ЕКСЦЕЛЄНЦІЯ!

1.

Доктор М. закурив пригасле циґаро та, перериваючи голосну балачку, сказав до п. Д.:

— Ви хотіли розповісти нам щось цікавого й не розповідаєте?

Д. звернувся до гостей, серед яких були ще два лікарі, усміхнувся та сказав:

Не можу того розповісти перед такими поважними зборами.

Всі глянули один на одного.

— А то чому?

— Не можу, не ялося.

— То може яка тайна?

— Нема ніякої тайни.

— Тож чому гадаєте, що не ялося?

Д. знову глянув на лікарів.

— Так не ялося... що так скажу... воно якось не теє.

Ця нерішучість загострила ще більше цікавість присутніх. Усі настоювали, просили, щоб оповідав.

— Та бо тут є лікарі, — оправдувався Д.

— Аґа, себто тут справа з нашою бідною кастою? — озвався весело д-р Б., який кінчив медицину в Парижі. То був чоловік бистрий, дуже очитаний; його чорні, блискучі очі гляділи живо крізь окуляри в золотій оправі.

— Нічого. Ми, лікарі, любий пане, привикли до жартів. Уже від часів Моліера лиш один священичий стан більше висмівали ніж лікарів. Із тим усім не можете ні жити ні вмирати без священиків і без нас. Не вяжіться, пане, говоріть сміло.

— Хай і так буде. Зрештою оповідання не торкається болгарських лікарів...

— Не старайтеся розрадити нас, лише оповідайте — відізвався лікар М. і сів.

Всі замовкли.

2.

Д. Говорив:

— Моя історія торкається тих щасливих часів, коли я з волі богів був великим чоловіком, себто... міністром. Було то літом. Я був перемучений, тому взяв одномісячну відпустку, щоби відпочати в швайцарських горах. Воно все було моєю мрією. Я хотів теж відвідати норвезькі фйорди. Подорож цю ввів у моду німецький цісар Вільгельм.

— Пригадую собі, пригадую, одначе ти тоді не поїхав ані тут, ані там — запримітив д-р М.

— Заждіть, скажу вам, чому. Заки я виїхав, стрінувся припадково з моїм лікарем П. Я спитався його, що думає про мій виїзд. Д-р П. признав доцільною таку прогульку. Та що в Болгарії, як знаєте, нема ні гарних гір, ані гарних краєвидів, порадив мені поїхати видавати гроші в Европі, як ялося кожному цивілізованому Болгаринови. Одначе не міг рішитися на вибір місця, кудиб мені поїхати. Чи Швайцарія чи Норвеґія? — ось яке виринуло питання. Тому порадив мені, щоби я, як переїжджатиму Віднем, поступив до якогось славного лікаря та послухав його ради. Він був навіть настільки ввічливий, що написав мені пару слів на візитівці до одного з таких лікарів, який був його професором. Я поїхав...

— У Відни я нарочно зупинився на один день, щоби побачитися з тим славутним лікарем. Я розпитався та знайшов доктора і прийшов в ординаційних годинах. У гостинній було повно пацієнтів. Я довго ждав, заки прийшла черга на мене. Вкінці прийняв мене. То був чоловік може пядесятьлітній, лице строге, з великою бородою, з приказуючими пронизливими очима. Спитав мене по німецьки, що мені є? Я відповідаю йому по французьки, кажу, що не вмію по німецьки, а опісля подаю візитівку д-ра П. Як лише відчитав її, лице його розяснилося, стало привітливе та приязне, так начеб у мені побачив старого й дорогого друга, після десятьлітньої розлуки.

— Ексцеленціє! — сказав, а що ми стояли, взяв мене з пошанівком за плечі та посадив у фотелі, покритім блакитним атласом.

Тоді й сам сів і спитав мене з усміхом:

— А як там болгарський князь? Приятелював зі мною... Чудово, чудово! А мій щирий друг доктор П.? Прошу поздоровити його від мене, як вернетеся.

Ми перекинулися ще кількома словами, а потім він спитав мене:

— А тепер монсіє ле міністр, будь ласка сказати мені, що вам долягає?

Я сказав йому, що на щастя нічого мені не долягає, та що я хотів би, аби порадив мені кудиб мені поїхати з найбільшою для мене користю.

Та лікар, видно, не був однакової зі мною думки, що мені нічого не долягає. Завдав мені багато питань: у справі мого заняття, як я жию, як із моїм жолудком (я сказав йому, що їм за трох), питався, як я сплю (я сказав, що сплю сном праведного, вісім годин і не буджуся), як із моїми силами (я сказав йому, що пішки виходжу на шпиль Вітоша).

— Будь ласка, роздягніться до пояса.

— Та я, пане докторе, ріщучо не жалуюся на ніщо — відповів я зчудований.

— Ексцеленціє, прошу мені оставити оцінку. Вас мені поручили, я постараюся сповнити мій обовязок.

Щож мені було діяти? Я мусів піддатися. Кілька хвилин лікар обстукував мене й наслухував, а вкінці сказав:

— Спасибі, тепер зодягніться.

Потім нашкрабав щось на великій візитівці, встромив її в коверту, подав мені її та сказав святочно-поважно:

— Ексцеленціє — покищо треба відложити вашу прогульку. Насамперед треба, щоби ви поїхали до... — І тут назвав мені одну із славних німецьких купелевих місцевостей. — Там вам треба зазнакомитися з лікарем Л. і слухати його рад. Віддасьте йому, ексцеленціє, цю записочку разом із моїм поздоровленням.

— Щож виказала ваша діягноза, пане докторе? — спитав я неспокійно.

— Ви здорові, пане міністре. Всеж поїдьте там, там матимете чисте повітря, гори, ліси. Лікар Л. після того, як вас докладно огляне, скаже вам це. Раджу вам там поїхати.

3.

Як я вийшов на вулицю, почув, що мені голова палає. Мене не кидали зловіщі думки, понурі сумніви мучили мене. Видно, лікар ствердив у мене щось затрівожуючого, та завдяки людському спочуванню не сказав мені того. Цю неприємну вістку оставив свому товаришеви в німецькій купелевій місцевости.

У глибині душі я проклинав того лікаря, а також лікаря П., що післав мене до нього. Я навіть став почуватися не зовсім здоров, наче щось боліло мене в середині. Може то жолудок, може нирки, може жовч, а може печінка — Бог зна що.

Я забув і про альпейські сніжні шпилі й норвезькі фйорди, де дрімають филі Північного моря... Я був хорий. Мене післали, щоби я лікувався.

Під впливом таких думок я не запримітив, як перейшов кілька людних вулиць, як сів до трамваю та як опинився в моїм готелі „Метрополь".

Я вечеряв без смаку та поклався спати. Нічю я пробудився, став роздумувати над моїм положенням, про те, куди мені їхати, куди мене посилають.

Я довго роздумував, аж вкінці прийшов до висновку, що це тому, що я міністер, вчинили з мене хорого! А може лікар, як німецький патріот, вважав відповідним, щоби я лишив болгарські наполеони радше в Німеччині, ніж деінде? Ця думка вспокоїла мене. Тоді я пригадав собі, які то страшно захланні деякі европейські ескуляпи, коли в своїм пацієнті відкриють дійну корову. Я жалував, що не просив лікаря П., щоби не зраджував мойого становища віденському професорови — може тепер я втішався би гарним здоровлям, як це було тому годину. Ні, мені нічого не є!

Та сумнів знову не давав мені спокою. А, коли я справді потребую лікуватися? Коли цей лікар справді викрив у мойому орґанізмі зародок якоїсь небезпечної недуги? Якеж право маю я вважати його несовісною людиною? Це, що я був міністром, не забезпечувало перед недугою. Хоч би для власного спокою треба там їхати, треба бачитися з ученим лікарем Л. Прийшло мені на думку сказати йому, що я загубив записку віденського лікаря. Тоді він не зробить із мене хорого, коли я здоров.

На другий день я виїхав.

4.

Після десятьгодинної подорожі чудовою околицею приїхав я на місце призначення.

У готелі я записався „журналіст", що, як знаєте, не є неправдою. Так почувався я безпечнішим від настирливих уклонів служби і викликів: Ах, Ексцеленція!...

Лікар Л. жив при одній з головних вулиць. Як я йшов до нього, старався відгадати, що той лікар скаже мені. Чим більше я наближався до його дому, неспокій мій зростав, так що ніщо не могло мене зацікавити: ні мальовничий гомін мішанини всіх европейських мов, ні гарні лісисті горби над рікою, понад берегом якої йшла головна вулиця.

У лікаревій ждальні було повно пацієнтів.

Нема нічого прикрішого, як ждати годинами в лікарських ждальнях, де бачите лише лиця, у яких відбивається неспокій та недуга. Я знав, що можу їх випередити, коли пішлю лікареви візитівку. Та я рішився це показувати зрадливої візитівки і ждав черги.

Лікар Л., товстий, поважний, з холодним поглядом, спитав мене щось по німецьки. Я відповів йому по французьки, що не розумію.

— Нічого, ми лікарі трохи поліґльоти — відповів по французьки та попрсив мене, щоби я сів.

Тому, що в ждальні було ще багато хорих, а з моєї скромної поверховности він не міг вгадати міністерської величини, спитав мене коротко, що мені хибує.

Я відповів, що мене поручив віденський лікар і рівночасно висловив жаль, що згубив поручаючий лист.

— Нічого, добродію.

Потім завдав мені кілька стереотипних питань, які звичайно лікарі завдають хорим.

Мої відповіди були такі, як людини здорової, якої орґанізм функціонує як слід, яка не чує ніякої недуги та яка й са-

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Розпочали будову Народнього Дому.

Вже десятки літ минули, відколи почали в нас плянувати будову Українського Народнього Дому. Та завжди знаходилась причина, щоби відложити справу на „пізніше". А тепер бачимо, яку то необчислиму і безповоротну шкоду принесло нам оте „пізніше", коли ми тинялись по чужих, а навіть часто нам ворожих домівках. Може знайдуться ще й тепер такі, що прочитавши ці рядки, вичислять як „на долоні", що це все дурниці, бож втрати тут ніякої не видко; навпаки, лишилось кождому по пару долярів в кишени, котрі треба би було зложити, колиб стояв Народній Дім.

Та саме через таку нашу „фільософію" ми вже втратили багато нашої молоді, яка розбрилася в американськім морі, де з неї нема ніякої познаки, коли в нас вона могла відгравати кращу ролю і мати більше задоволення з життя.

Та тепер вже покінчено з байдужністю і сумнівами, бо минулого тижня підписано контракт, а цього тижня у вівторок розпочато будову Українського Народнього Дому при Фліт улиці на закуплених лотах. Громадяни, котрим лежить на серці таке важне діло як будова власного Народнього Дому, вичікували тої хвилі з великим пієтизмом і нетерпеливістю. Як зійшлися контрактори й Управа Народнього Дому, щоби дефінітивно обговорити умови будови, то це затягнулось трохи довше. Та присутні там члени почали домагатися, щоби скоротити ті наради і приступити до підписування контракту, бо їм спішно до роботи, а вони конечно хотіли би бути присутні на тім торжестві і тимсамим упевнитись, що вже раз будова зачалася. Отже будова вже почалася, а тепер від нас буде залежати, як вона має бути викінчена. Вже давніше був вироблений плян побудувати на долині кімнати мітінґові, кругольню і т. д., а на горі велику ґалю до представлень, концертів, балів, масових зборів і т. п., але з причини депресії порішено побудувати лише велику ґалю в той спосіб, щоби при ліпших обставинах на тій самій структурі вибудувати ще один поверх.

Ідейні одиниці прийшли до пересвідчення, що годі довше ждати, а треба взятись до праці, щоби потім не було цілком запізно. Щасть, Боже, в розпочатім ділі!

О. Л.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Свято „Меморіял Дей".

Цьогорічний день Вінчання Гробів стане на довго в памяти наших громадян, бо це наша громада заманіфестувала публичним виступом пошану своїм помершим, синам і донькам України. Величаве це торжество відсвятковано заходом Української Православної Громади при помочі завзятих працьовників, Січовиків, Народньої Січи ім. Д. Вітовського, Стрілецького Гуртка та інших.

День був погідний і ясне сонічко кидало свої проміні на земленьку, немов хотіло потішити смутні лиця нашого поневоленого народу.

В годині 8.30 рано була вже зібрана товпа народу при вході до цвинтаря. Це зібралася святочна громада, щоб вимаршом піти в українську секцію, де мало відбутися торжество.

Година девята рано. Урочистий похід рушає в зорґанізованім порядку. На переді хрест, а за ним хоругви церковні і національні прапори. Далі йде Січова капеля з 24 музикантами, а за нею 40 умундурованих Січовиків під командою сотника, б. січового стрільця Поповича. Слідують священики: о. Михайло Запаринюк, о. Лев Весоловський і о. Степан Мусійчук. За ними поступала тисячна громада.

Так при натовпі глядачів чужинців ішов похід до спеціяльно оздобленого підвищення, де мало відбутися торжество. Чудовий вид: грає музика жалібний марш, клоняться дерева, красяться удекоровані гроби, мають наші прапори, а сонічко усміхається, немов хоче розвеселити посумнілі наші лиця, та не дати сльозам витиснутися з очей під впливом чарівного зворушаючого виду.

Починається полева Служба Божа. Співає хор „Бандурист" під умілою батутою дріґента і професора, пана Антона Стангритчука. Коротка проповідь о. Л. Веселовського вливається в душі слухачів, коли він говорив, що ми зібралися на гробах, щоб піднести духа і серця наші до Бога і спімнути тих, що з нами жили, працювали і нас покинули.

При кінці Служби промовив ще о. М. Запаринюк, зясовуючи тяжку нашу боротьбу за визволення і великі заслуги тих, що життя дали на жертвенник нашої держави, що нині ми їх память шануємо. Споминаючи борців, ми набираємо віри, що на костях і крови їх повстане нова наша сила, яка вибореволю і самостійність України.

Потім наступила панахида за поляглих Героїв. Навіть листя на деревах затихло і травичка не ворохнулася, тільки тихе „Вічная память" хору неслося по цвинтарі і то тут, то там видно витиснені сльози на лицях своїх і чужих, що зрозуміли вираз пошани нашої до померших.

Так закінчилося велике українське торжество маніфестаційної пошани нашим Борцям України.

Присутній.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, члениця Укр. Тов. Дністер, від. 310 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку Головним Урядникам за уділення мені з фонду запомогового допомоги в сумі $50, котрі так дуже стали в пригоді у моїй нещасній годині. Також складаю сердечну подяку і урядникам відділовим за їх труд і прикильність до мене в часі найгіршого моло положення. Всім велике спасибіг.

Пазька Тимко,
Бруклин, Н. И.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

TARAS SHEVCHENKO.

In our previous article we learned how the rebirth of Ukrainian nationalism and patriotism arose. We learned how our literature was reborn with the advent of such Ukrainian writers as Ivan Kotlarevsky, Pawlowsky, Certelev, Hulak-Artemovsky, Gregory Kvitka akd others. How they, either by the verse or prose, stirred up a feeling of nationalism among the Ukrainians; and attacked many of the evils besetting our people, such as serfdom, the prohiting of printing in the Ukrainian language, akd the closing of Ukrainian schools.

However, these were but mere beginnings compared with what followed soon afterwards. This movement reached major proportions with the advent of Taras Shevcheko and his highly talented and patriotic colleagues, who imbued with a love for their mother Ukraina, began a long struggle which has continued to this day, aimed towards the achievement of independence for Ukraine.

These men began to write about Ukrainian life, about its history, culture, manners and customs. They began to search for a solution of the problem of freeing the many Ukrainians from serfdom and all of its attendants evils.

Ranking far above these men, in talent, writing ability, poetry, and love for his people; in unflagring courage, in the face of seemingly insurmountable obstacles and persecutions, was Taras Shevchenko. He was a son of a serf of the province of Kiev, district of Zvenyhorod. Born in poverty and ignorance assigned as a servant to the palace of a noble, he quicly, by sheer talent, arose above such surroundings. Having a leaning towards painting, he was sent to study the same. Already, as a lad of twenty, he was writing beautiful Ukrainian poetry. Coming to the notice of certain intelligent people who saw the possibilities in the young man, he was bought out of serfdom. In 1840 a collection of his poems was published, known as the "Kobzar". The following year brought out a stirring poem "Haydamaky". Like lightning his fame spread throughout the country. The people were amazed at the marvelous beauty and style of Shevchenko's poems. No writer before him had managed to show so well the haunting beauty and simplicity of the Ukrainian language. Reading his poems is partaking of a soul satisfying feeling, an arousing of all emotions, of laughter, of tears, of happiness and of sorrow. Each of his phrases is pregnant with feeling, thought and beauty.

His writings and poems dealing with Ukraine's past, its famed Cossacks, its "hetmanshchyna", Zaporoge; stirred up a greater feeling of nationalism than had ever existed before. He did not favor warfare in itself, but he admired the Cossacks for their independence, and their continual and courageous defense of Ukraina. But to what avail, was this defense! Gone were the Cossacks, gone was their fame! Gone was the "hetmanshchyna" which did not know how to direct these Cossacks. The blood had long dried up of these famed warriors of Ukraine who knew not how to rule themselves, and fought among themselves, and in the end caused Ukraine to fall again under the foreign yoke. As Shevchenko speaks of them and Ukraine, "Worse than the Pole, her own children crucify her".

Shevchenko worried over the sad fate of Ukraine. Coming himself out of serfdom, he well understood their terrible position, and therefore spared no words in his writings, directed against the "pany" (nobles) who ignored the existing terrible conditions and painted beautiful pictures of the Ukraine to the rest of the world.

No man before him had ever dared to raise his voice against these conditions, against the "pany" as had Shevchenko. Sparing no words, usinig no innuendos or subterfuge, he struck out boldly and courageously against them. He called upon the Ukrainian intelligentsia to help him in his self appointed task, to free Ukraine of this terrible bondage.

In 1844 he went to Kiev where he came into contact with a number of the patriotic intelligentsia, such as Kostomariw, professor of a history university in Kiev; Kulish, who at that time compiled Ukrainian poems and songs and later became famous as a writer and a poet. They formed a "bratstwo of Kyryla and Metodia," a patriotic organization named in honor of the ancient Slav teachers who brought knowledge and Christianity to the Slavs. These "brothers" of Shevchenko were all young men like himself and younger — he was thirty at the time. Organizing themselves into this brotherhood, these young Ukrainian patriots set as their goal, a complete abolishion of serfdom in Ukraine, freedom of speech, freedom of the press, and a right to worship God in their own way.

They further advocated that to secure these reforms all of the Slav nationalities, including Ukraine, be allowed to govern themselves, and to form a sort of federation among themselves designed for the protection of their common interests. Their plan was a modern League of Nations on a small scale and only for the Slav countries.

Under the fiery impetus and leadership of this society, this movement gained quite a way upon the people. But in 1847 it received a check, when this brotherhood's existence was terminated by Russia, which feared that it would lead to the independence of Ukraine. Shevchenko was sent to serve compulsory military service with the Russian soldiers and forbidden to write or paint. Kostomariw and Kulish were imprisoned, and others were heavilly punished.

(Next Installment — "The Ukrainian Movement 1860—1870").

Помер відомий багач Ансельм Ротшільд. У похороні взяв участь і Жидок Левінзон. Він дуже плакав. Коли його спитали, чого він плаче, Левінзон відповів:

— Я плачу лише тому, що помер багач Ротшільд.

— Це одинока причина? Таж ви не були його свояком!

— Саме тому плачу!

ма не знеє, чому прийшла до лікаря.

Лікар слухав, вдивлявся в мене з усміхом і сказав:

— Вам нічого не є. Та коли ви вже сюди приїхали, можете покористуватися солоними джерелами, це вам не зашкодить. Пити такі води корисно й для здорових. А зрештою, як самі хочете.

Встав, щоб дати зрозуміти, що скінчив.

Легко зрозуміти мою радість після тих заспокоюючих слів лікаря та з яким признанням лишив я йому десять ринських, що я їх вийняв із портфелю.

При цьому висипалися теж мої візитівки й записка, що її написав віденський лікар. Заки я зміг це зібрати, видно лікар спостеріг мій титул і я зрадився!

— Це ваші візитівки? — спитав, вдивляючися в одну із них. Глупо булоб заперечувати.

Нараз лице йому змінилося, прибрало вираз великої пошани. Він сказав голосно:

— Ах, Ексцеленціє!

Я в душі проклинав і посилав до всіх чортів мої візитівки...

— Перепрошую, та що ви теж не сказали мені цього заздалегідь! Будь ласка роздягнутися, — говорив збентежено.

5.

Я розібрався майже до нага. Сказав мені покластися навзнак на канапі. Став мене обстукувати, обслухувати, обмацувати, натискати тіло в ріжних місцях, наслухував трубкою мій віддих у грудях, казав мені обернутися плечима, прикладав вухо до плечей дуже таємничо. Тяглося це цілої чверть години.

Вкінці попросив мене встати та зодягнутися, при цьому сам мені помагав. Колиж ми сіли в фотелях, сказав поважно, майже зажурено:

— Ексцеленціє! Мушу тепер ще спитатися вас дещо... Ах, що теж ви не сказали мені заздалегідь!

З тих останніх слів пробивалося наче виправдання.

Завдав мені з двацять питань: як я живу, яке було здоровля моїх батьків, мойого дідуся та бабусі, на яку недугу померли, які підсоння в Софії, які я перейшов недуги, чи не надуживав чого, а при кожній моїй відповіді похитував значучо головою.

— Ви пете?

— Так.

— Що?

— Вино.

— Ви розумієте моє питання, пане міністре... я хотів би спитати вас... — сказав якось нерішучо — чи ви не пете більше, ніж ялося?

— То лише при обіді.

— А багато?

— Від одної до трох склянок.

Похитав головою, здавалося недовіряв, наче хотів сказати: „Хочеш мене підійти, приятелю. Я знаю, що пєш багато більше. Мене не здуриш".

Я мимоволі схопився за ніс, чи він не здавався йому червоним?

Лікар устав, сів при бюрку та взявся писати. Коли скінчив, я спитав його трівожно:

— Якжеж моє здоровля, пане докторе?

Замісць відповіди на питання, сказав до мене:

— Ексцеленціє, можу вам лише сказати одно: рішучо мусите тут лишитися цілий місяць, ваше здоровля взагалі вимагає дбайливого лікування. Змучення, на яке нарікаєте, це не лише причина вашого умового заняття, а також із органічних неправильностей. Треба перешкодити їх розвиткови. Коли бажаєте собі, то ці неправильности є в... (тут вирецитував цілу купу латинських слів, із яких я не зрозумів нічогісінько). Завтра будете такі добрі прийти знову до мене, щоби я дав вам відповідні приписи та будете ласкаві принести аналізу... (і дав мені адресу спеціяліста, який робить такі аналізи).

Я вернувся до готелю дуже пригноблений.

На жаль, я був хорий! А коли здогадуватися з тих латинських слів, то я мав щонайменше пятнацять недуг, а не підозрівав ніякої. Завтра, як принесу аналізу, певно покажуться ще інші недуги.

Проклін!

6.

На другий день лікар переглянув пильно аналізу, що я йому приніс її. Була написана по німецьки. Лице лікареве споважніло. Написав мені на довгій стяжці паперу приписи, яких я мав придержуватися всенький місяць. Я мав приходити до нього що другий день.

Що дня в девятій рано я мав ходити до головного джерела в середмісті (я забув, як зоветься) і пити там по склянці. В десятій знову до другого джерела, щоби випити другу склянку води, потім мав я заживати лікарство з аптики, яку він мені поручив. В одинацятій я мав купатися в визначеній купелі, потім — довгий прохід. Пополудні — шведська руханка в заведенні, яке він вказав. До директора заведення дав мені знову записку (ах, ці прокляті записки!).

Щодо харчу, лише одна булочка з молоком і компот. Пиво й вино — заборонене.

Я строго придержувався лікарських приписів. На припоручення лікаря ходив до нього що-другий день і лишав, за кожним разом десятку на його бюрку. Він постепенно змінював мінеральні джерела та скількість склянок. Я не важився глянути на себе в зеркало. Кілька знакомих Болгар, яких я там стрічав, а які небаром відіхали, дивувалися, що я так скоро висох, тимбільше, що й передше я не був товстий, а як бачите, я й тепер не такий.

На їх запити, на яку недугу я лікуюся, я з розпукою здвигав плечима. Коли я по гостинницях бачив щасливих людей, які їли все по своїй волі, терпів Танталеві муки... Ввесь день займало мені виконування лікаревих приписів: пиття води при джерелах, купелі, шведська руханка, довгі проходи, піст, здержливість. Крім того незнання німецької мови докучало мені на кождім кроці. Не було вже ніодного Болгарина, з яким я міг би порозмовляти. Така самотина була для мене тягаром. Нераз хотів я втікати, куди мене очі понесуть, одначе спогад страшних латинських слів здержував мене від утечі. Я по геройськи піддавався положенню чоловіка, який мусить лікуватися.

7.

За яких 20 днів готелевий слуга застукав до моїх дверей, ввійшов у кімнату, вклонився низенько, як ніколи досі, та сказав:

— Ах, Ексцеленціє!

— Що за „ексцеленція" — спитав я здивований, бо в готелі я не зрадив мого становища. На листах зі Софії не було того також на моє виразне бажання.

Слуга глянув на мене збентежений.

— Перепрошую, ексцеленціє, та тому, що той пан так вас назвав...

— Який пан?

— Той пан, який питається про вас...

— Хтож це такий? — подумав я здивований.

Хтось застукав до дверей, а на мою відповідь: прошу! — ввійшов якийсь добродій, обняв мене та став цілувати.

Щойно як сказав своє назвище, я переконався, що маю перед собою старого приятеля, Хорвата, д-ра Г. Він тому десять літ жив у Болгарії, де ми заприязнилися.

Зараз із перших слів його я пізнав, що то він зрадив моє „інкоґніто" в готелі. Припадково прочитав в однім із софійських щоденників, що я є в тім місті, перешукав „курлісту" (лісту лікувальників) і знайшов мене тут.

— Ах, пане Д., якаж це, ради Бога, мучить вас недуга? — спитав, глянувши на моє змучене лице.

— Яка недуга? Питай, докторе, які недуги! Бо я маю їх щонайменше пятнацять.

— Це страшне! А якіж?

— Не можу їх назвати, бо мій доктор сказав мені їх по латинськи, а я не знаю тієї мови.

І я розповів йому муки, яким добровільно піддаюся від двацятьох днів і як мені змерзіло життя в цьому місті.

— Бідний мій друже, якжеж мені жаль вас! Та я наче прочував, що ви потребуєте мене. Три дні шукав я вас у цьому місті.

Завдав мені кілька лікарських питань, переглянув відому вам аналізу, яку я був сховав, і сказав радо:

— Слава Богу, тут нема нічого страшного... Та позвольте, щоби я також оглянув вас...

Я роздягнувся. Він оглянув мене якнайдокладніше, глянув мені у вічі здивовано, запустив пальці в свою густу бороду та сказав:

— Любий пане міністре! Чи лікар Л. знає, що ви ексцеленція?

— Так.

І я розповів йому діягнозу лікаря Л., яку він видав перед і після виявлення мого становища.

Він вдивився в мене:

— Так, ви в небезпеці!

— Ви також так кажете? — спитав я переляканий.

Взяв мене за руку.

— Чи приймете від мене сердечну раду, приятельську, братню?

— Говоріть!

— Втікайте відсіля!

Я глянув на нього здивовано.

— Така моя рада. Втікайте! Вам нічого не є, ви здоровісінькі... Ах, це, що ви постановили були скрити ваше визначне становище, було дуже розумно... Чи знаєте, що крім славних лікарів є й такі, які потребують багато, дуже багато грошей, богатих жертв, які моглиб безбожно скубти. Вони беруть проценти від заведень, до яких посилають хорих. Це використувачі науки, такий теж той лікар Л. Певно, як довідався, що ви болгарський міністер, думав, що ви богаті, наче індійський набоб... Виїжджайте до Швайцарії, або до Софії мерщій!

— Спасителю! — озвався я схвильований та стиснув руки щирого друга.

— Ходімо тепер на прохід, — сказав лікар.

— Докторе, потім прохід, а тепер хочу їсти, наче вовк! Я голоден, хочу пити!

Лікар усміхнувся.

— Видно Німець хотів вас помучити, як побачив, що ви Славянин... Та ходімо до „Бельві", там чекає на мене моя жінка. Там уладимо собі пир.

8.

Того самого дня післав я лікареви Л. пакет банкнотів, як додаткову винагороду за це, що старався вилікувати мене з недуг із латинськими назвами. Рівночасно я повідомив його, що з несподіваної причини мушу кинути місто.

Я вихіснував тих десять днів, що ще оставалися мені. Зупинився в Празі, щоби відпочати після лікування, щоби їсти полюдському, щоби прийти трохи до себе. Бо я боявся вертатись о Софії та показатися родині таким нещасним.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

TOLEDO, O.

UKRAINIAN CHORUS AND BALLET GIVE COLORFUL PROGRAM.

By V. K. Richards

A program arranged as a tribute to George Washington was presented Monday evening in the Coliseum by the Ukrainian chorus, under the direction of Alexander Koshetz, and the Ukrainian folk ballet, directed by Vasile Avramenko.

Since Mr. Koshetz is recognized genius in the realm of choral music, it was not surprising that the vocal portions of the affair were rather more effective than the terpsichorean interludes. A varied array of music, most of it in expert arrangements made by Mr. Koshetz, was given with the vigor and precision which always characterize performances conducted by this notable musician.

Solemn chants, joyous carols and gay songs of the peasant festivals all were delivered with infectious zest, each offering evoking the heartiest applause.

Winning especially appreciative plaudits among the dance numbers were the appearances of a pair of children who seemed to take their duties quite as seriously as their elders and proved themselves almost as accomplished.

Many ensemble dances and a solo by the ballet master, all-to the lively accompaniment of a small orchestra, also evoked earnest hand-clapping.

Chorus, dancers and orchestra were appropriately costumed, enhancing the appeal of a colorful program.

(Toledo Blade, May 24, 1932).

—o—

UKRAINIAN BALLET PAYS TRIBUTE TO WASHINGTON.

Cast of 200 in Native Costume Appears in Picturesque Dance Program.

A unique and interesting tribute to George Washington in commemoration of the bicentennial anniversary of his birth was presented last night in the Coliseum by Alexander Koshetz's Ukrainian chorus and Vasile Avramenko's Ukrainian folk ballet.

In the colorful and picturesque native costumes a cast of 200 presented a swift-moving program of the songs and dances of the Ukraine. The first part of the life of the highlanders, began with the "Hayevka," a solemn Easter chant expressing the peasants' joy at the awakening of nature in the springtime. Then through a series of gay, prancing, stomping dances typifying the various moods of Ukrainian festivals to the finale, a whirlwind solo dance given by the ballet master, Avramenko.

In the second part of the program Koshetz presented his chorus in a group of Ukrainian folk songs ranging from the soft plaintive love songs to the staccato songs of the Cossacks of the Black Sea. Most of the numbers were specially aranged by Mr. Koshetz.

As the finale to the program the ballet ensemble and the chorus, waving American flags, formed a group about the picture of George Washington and sang the American and Ukrainian national anthems. — B. B.

(Toledo Morning Times, May 24, 1932).

CHICAGO, ILL.

UKRAINIANS PRAISED.

By Herman Devries.

Sunday afternoon, a concert of Ukrainian choral singing and ballet dancing was given under the direction of Alexander Koshetzs and Vasile Avramenko.

I recommend it as a cure for the world ills, and I am sorry that the whole city did not have the opportunity of witnessing the thrilling dances and of hearing the superb singing of these Ukrainians, a veritable lesson, not only in the exhibition of artistic talents, but in the more material intelligence of exploitation, what we so often call "showmanship."

To Koshetz must go, of course, major commendation. It is not possible to produce choral singing more remarkable than that offered us Sunday, shown in the "Chant to St. George," arranged by M. Yasinevich. The entire group following the chant, including the suite of Christmas carols, the Chornomoretz, a historical song of the Cossacks of the Black Sea, among others, was exemplary, an object-lesson in the difficult art of choral directing and interpretation.

I believe, that if Messrs. Koshetz and Avramenko would put on this program for a „run" the attendance would fully justify their effort and this tribute.

(Chicago American, Tuesday, May 31, 1932).

—o—

UKRAINIAN CHORUS IN BRILLIANT FORM AT RECITAL.

By Glenn Dillard Gunn.

INTERESTING and novel entertainment was offered by the Ukrainians yesterday afternoon in Orchestra Hall, where I went to hear a chorus I have long admired and remained to share the delight and enthusiasm which were stimulated by some of the best folk-dancing that has been shown us.

The whole first half of the program was devoted to folk-dances, which included solo numbers — some by remarkably gifted children — and large ballet ensembles. Vividly colored as to costume, filled with forceful rhythms, often astonishingly acrobatic and as often suavely graceful, these numbers I found a grateful variant on the usual dance program and a refreshing addition to any choral program so racially distinctive.

Nor can they be dismissed without reference to the instrumental support, which was provided by piano, violin, double-bass, tambourine and the most facile, accurate and industrious clarinet I have ever heard. In addition to cordial praise for his remarkable musical gifts I award him the endurance record. His performance was literally a tour de force.

* * *

THE CHORAL NUMBERS were as brilliant. They began with "A Chant to St. George," which, though ancient Ukrainian religious folk-song, was sung on this occasion as a tribute to George Washington. The text, I am told, celebrated a national hero of their own land, and these Ukrainians, finding that we have no American song in praise of the father of our country, kindly offer theirs.

It is a fine song and made worthy preface to the somber psalm on the sufferings of Christ that was the remaining serious number in this group. The rest were love songs, or battle songs, or Christmas carols, or lyric legends — all filled with racial feeling, and all brilliantly set for voices.

* * *

AS FOR the quality of the performance, it was professional to the last degree. This was choral virtuosity, marked by the dramatic contrasts, the facility, precision and fine re-creative imagination which we have come to regard as characteristic of Slavic song.

(Chicago Herald and Examiner, Monday, May 30, 1932).

—o—

BRILLIANT COLORS, LIVELY TUNES, DANCES ON UKRAINIAN PROGRAM.

By Edward Moore.

A whirling riot of all the brilliant hues yet mixed, a succession of lively tunes, another succession of sonorous song, grave and gay, made the Ukrainian program of dance and song at Orchestra hall yesterday afternoon one of the liveliest and most entertaining of season.

It was the Ukrainian tribute to the Washington bicentennial to reproduce some of their native folk art for American eyes and ears. Vasile Avramenko had charge of a company of 100 or more dancers; Alexander Koshetz of thirty or thirty-five singers.

Eye filling and colorful as they were, it is hard to put into words the effect of the furious swirl of these dances. Solos, group dances for men alone or girls alone, of both together, ensemble dances that filled the stage, none are intended for the exchange of polite nothings of conversation. All the breath of the participants is required for dancing, and this dancing is accompanied by a prodigious amount of leaps, now knee bendings, stampings, and the air of general hilarity, to music played by a pianist, a violinist, a clarinetist, a bass fiddler, and a person who wielded a large tambourine.

Not all the dances were fast. Some were still faster. Little tots were as agile and well instructed as their elders. At the end came a hopak headed by Mr. Avramenko himself, who was just a little more elastic of knee joint and mad in gyration than any of the others.

—o—

Memoirs of the Ukraine, a dance scene, was the first, followed by folk songs of the Ukraine, wherein Mr. Koshetz and his singers participated. They were as fine in their way as their predecessors. Their words must forever remain a secret as far as I am concerned, but their melodies haunt the ears for hours after. Finally the dancers took the stage again to make a ballet picture of the young Ukrainians in America. It was a speedy, well planned, and better executed program and one that should have been here for a series instead of a single performance.

(Chicago Daily Tribune, Monday, May 30, 1932).

Священик (до молочаря, який йому приносить молоко): Я хотів вам ще сказати, що молока потребую до кави, а не до хресту.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, подає до відома своїм членам, що звичайні збори відбудуться в четвер, 9 червня, в годині 7-мій ввечір. Просимо прибути, бо маємо важні справи крім справоздання за 6 місяців. Довгуючі члени мають явитись на збори і заявити перед всіми членами причину свого задолження, інакше секретар не буде від них відповідати. — Комітет.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член від. 308 У. Н. Союза складаю сердечну подяку Головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі 50 доларів, котрі стали мені великою помічю. Таксамо складаю сердечну подяку урядникам і членам мого відділу, котрі мене відвідували і помагали, як я був хорий.

Дмитро Сокальський,
від. 308 У. Н. Союза,
Іст Ст. Луіс, Ілл.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ. (51)

Кинувши геть від себе труп свого противника, Тарзан глянув за новим противником. Кождій стороні йшло про те, щоб скорше перемогти, а тоді вже лекше буде запевнена остаточна перемога. Тарзан схопив із землі свій меч та щит, які він мусів покинути, коли був обпутаний сіткою. Тепер він знову був узброєний таксамо, як були узброєні інші змагуни. Недалеко від себе він побачив, що Гаста беться з глядіятором, який нападав на Тарзана.

Тарзан знав уже, як тяжко битися з вправним глядіятором, а тут ще до нього прилучився другий противник Гасти. Приятелеви Тарзана довелося битись одному проти двох. Касіюс Гаста зручним ударом меча в горло противника звалив його на землю й поклав трупом. Але в той час глядіятор зі страшною силою вдарив Гасту мечем у шолом на голові. Гаста повалився на землю, а до нього одним скоком підскочив глядіятор.

—o—

Це все відбулося в кількох секундах. Тарзан ще не встиг рушитися на допомогу Гасти, як побачив, що глядіятор став над Гастою з високо піднятим мечем у руках. Натовп у цирку вже ревів: „Мае! Мае! Убий його! Убий!" Глядіятор хотів понисатися більше перед натовпом, а тому не спішивсь утопити свого меча в горло Гасти. Переможець з погордою споглядав на публику, не думаючи навіть, що жертва висьизнеться з його рук.

—o—

У Тарзана прокинувся інстинкт джунглів, який завжди гнав його ратувати свого приятеля. Він геть далеко відкинув від себе меч і щит, щоб з голими руками кинутися на глядіятора, який стояв до нього спиною. Кілька величезних скоків до глядіятора й Тарзан опинився біля нього. Натовп занімів, побачивши незнайому для нього картину. Натовп ніколи не бачив, як змагаються в джунглях за життя й смерть неузброєні люди з людьми та звірятами.